

Jaarrekening 2019

Hoogheemraadschap

De Stichtse Rijnlanden

Vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 1 juli 2020

DM 1639438 **VERSIE 2**

Adres

Poldermolen 2
Postbus 550
3990 GJ Houten

Telefoon

(030) 634 57 00

Fax

(030) 634 59 99

E-mail

post@hdsr.nl

Internet

www.hdsr.nl

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer	3
1. Samenvatting jaarrekening 2019	4
1.1 Exploitatie	4
1.2 Voorstel tot bestemming van het resultaat	6
2. Balans per 31 december 2019	7
2.1 Balans per 31 december 2019.....	7
2.2 Toelichting jaarrekening 2019.....	8
2.2.1 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	8
2.2.2 Toelichting balans per 31 december 2019	11
2.3 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	20
3. Rekening naar programma's	21
3.1 Exploitatierekening naar programma's.....	23
4. Rekening naar kostendragers.....	24
4.1 Exploitatierekening naar kostendragers.....	24
4.2. Toelichting kostendragers	25
4.2.1.Toelichting kostendrager Watersysteemheffing	25
4.2.2. Toelichting kostendrager Zuiveringsheffing	24
5. Rekening naar kosten- en opbrengstsoort	28
5.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoort.....	28
5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort	28
6. Specificaties	30
6.1 Specificatie onderhanden werk en restant krediet per 31-12-2019.....	33
6.2 Staat van vaste schulden.....	34
7. Controleverklaring	35
8. Besluit	38

Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Conform artikel 103 van de Waterschapswet en artikel 11 van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie bieden wij u hierbij de jaarrekening 2019 van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden ter vaststelling aan.

De jaarrekening is een financieel verantwoordingsdocument en wordt ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur. Door de vaststelling van de jaarrekening verleent het algemeen bestuur aan het college décharge ten aanzien van het financieel beheer. In het bestuursverslag, dat separaat wordt aangeboden, wordt nader ingegaan op het financiële beleid en de programmaverantwoording.

Aan de hand van de begroting worden de kaders door het algemeen bestuur vastgesteld en via de jaarrekening wordt gecontroleerd of de uitvoering binnen deze kaders heeft plaatsgevonden.

De accountant geeft een getrouwheidsoordeel en een oordeel over de financiële rechtmatigheid van de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties van de jaarrekening. Naar aanleiding van de controle door de accountant is een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid verstrekt.

In de vergadering van het algemeen bestuur op 1 juli 2020 wordt de jaarrekening behandeld en vastgesteld.

Leeswijzer

Door het algemeen bestuur zijn in de vergaderingen van 19 december 2018, 26 juni 2019 en 20 november 2019 begrotingswijzigingen voor het verslagjaar 2019 in de exploitatie vastgesteld. In de jaarrekening worden positieve resultaten als voordeel (V) en negatieve resultaten als nadeel (N) vermeld.

De samenvatting en het voorstel tot bestemming van het saldo zijn in hoofdstuk 1 opgenomen. In hoofdstuk 2 staat de balans met de daarbij behorende toelichtingen. In hoofdstuk 3 tot en met 5 zijn de exploitatierekeningen naar programma's, kostendragers en kosten- en opbrengstsoorten weergegeven. In hoofdstuk 6 zijn specificaties van onderhanden werk inclusief kredietruimte van de lopende investeringsprojecten en de staat van vaste schulden opgenomen. In hoofdstuk 7 is de controleverklaring toegevoegd.

Behandeling bestuur

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden stemt in met de concept jaarrekening 2019 en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur is het bevoegd orgaan voor het vaststellen van de jaarrekening op grond van artikel 104, lid 1 van de Waterschapswet. Op grond van artikel 105 van de Waterschapswet nemen de leden van het dagelijks bestuur niet deel aan stemmingen over besluiten als bedoeld in het eerste, tweede en vierde lid van artikel 104.

Publicatie

De definitieve jaarstukken worden via bekendmakingen openbaar gemaakt.

Op het moment dat de jaarstukken 2019 door het college aan het algemeen bestuur worden voorgelegd zijn de documenten voor iedereen beschikbaar. Ook worden de jaarstukken 2019 digitaal op de website www.hdsr.nl gepubliceerd.

1. Samenvatting jaarrekening 2019

1.1 Exploitatie

Exploitatierekening naar programma	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Verschil begroting/rekening	
Waterkeringbeheer	12.238	12.186	12.343	13.469	-1.126	N
Calamiteiten zorg	589	681	682	720	-38	N
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.515	2.597	2.597	2.512	85	V
Watersysteembeheer	23.868	25.241	24.461	23.818	643	V
Beperking gevolgen klimaatverandering	388	3.936	3.891	3.413	478	V
Gezond water	3.349	3.755	3.607	3.233	374	V
Zuiveringsbeheer	36.191	41.555	45.006	41.555	3.451	V
Lastendruk	3.741	3.801	3.801	3.718	83	V
Bestuur en organisatie	21.610	24.592	24.542	22.730	1.812	V
Netto lasten	104.489	118.344	120.930	115.168	5.762	V
Exploitatierekening naar kostendragers						
Watersysteemheffing	55.630	62.571	61.728	60.325	1.403	V
Zuiveringsheffing	48.859	55.773	59.202	54.843	4.359	V
Netto lasten	104.489	118.344	120.930	115.168	5.762	V

Exploitatierekening naar kostensoort	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Verschil begroting/rekening	
Rente	7.976	9.190	8.600	8.553	47	V
Afschrijvingen	24.085	23.884	25.637	25.562	75	V
Personeelslasten	38.531	42.019	47.342	48.625	-1.283	N
Overige lasten	57.698	66.357	65.652	60.132	5.520	V
Totaal lasten	128.290	141.450	147.231	142.872	4.359	V
Overige opbrengsten	15.597	14.951	12.603	14.446	1.843	V
Interne verrekeningen	8.204	8.155	13.698	13.258	-440	N
Totaal overige baten	23.801	23.106	26.301	27.704	1.403	V
Netto lasten (totaal te dekken)	104.489	118.344	120.930	115.168	5.762	V
Netto belastingopbrengsten	122.606	123.092	125.868	125.454	-414	N
Resultaat voor mutaties reserves	18.117	4.748	4.938	10.286	5.348	V

Netto belastingopbrengst per categorie	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Verschil begroting/rekening	
Watersysteemheffing ingezetenen	22.532	22.633	24.009	24.048	39	V
Watersysteemheffing gebouwd	30.608	30.567	31.040	31.558	518	V
Watersysteemheffing ongebouwd	4.875	4.988	5.101	5.119	18	V
Watersysteemheffing natuur	63	61	61	66	5	V
Zuiveringsheffing	64.528	64.843	65.657	64.663	-994	N
Netto belastingopbrengsten	122.606	123.092	125.868	125.454	-414	N

Bedragen zijn in duizenden euro's

De bedragen in kolom "Verschil begroting/rekening" worden toegelicht in het bestuursverslag 2019, bijlage 1.

Resultaat

In 2019 is een positief exploitatieresultaat van € 5.347.000 gerealiseerd na mutaties bestemmingsreserves. De mutaties reserves zijn al bestemd op basis van de begroting 2019 en eerder vastgestelde besluiten. Op hoofdlijnen is het resultaat als volgt opgebouwd:

Exploitatierekening per kostensoort	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	
Totale lasten	128.290	141.450	147.231	142.872	4.359	V
Totale baten (incl. geactiveerde lasten)	23.801	23.106	26.301	27.704	1.403	V
Netto lasten (totaal te dekken)	104.489	118.344	120.930	115.168	5.762	V
Netto belastingopbrengsten	122.606	123.092	125.868	125.454	-414	N
Resultaat voor mutaties reserves	18.117	4.748	4.938	10.286	5.348	V
Mutaties bestemmingsreserves	-6.864	-935	-1.107	-4.939	-3.832	N
Nog te bestemmen resultaat	11.253	3.813	3.831	5.347	1.516	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op hoofdlijnen

Het positieve exploitatieresultaat voor nog te bestemmen resultaat over 2019 is € 1.516.000 meer positief dan begroot. In paragraaf 5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort worden de verschillen tussen de begroting en de realisatie uitgebreid toegelicht. Hieronder volgen de belangrijkste verschillen tussen de begroting na begrotingswijzigingen en de realisatie in het jaar 2019.

Voordelen (V)	
Lasten	
• Lagere kapitaallasten	122
• Lagere overige lasten	6.572
Baten	
• Hogere opbrengst uitkering ziektewet/detachering	434
• Hogere opbrengst financiële baten	108
• Hogere opbrengst overige baten	627
• Hogere bijdragen van derden	674
Totaal	8.537

Nadelen (N)	
Lasten	
• Hogere personeelslasten	1.283
• Hogere bijdragen aan derden	1.052
• Hogere toevoeging bestemmingsreserves	3.832
Baten	
• Lagere opbrengst waterschapsbelastingen	414
• Lagere opbrengst geactiveerde lasten	440
Totaal	7.021

Bedragen zijn in duizenden euro's

1.2 Voorstel tot bestemming van het resultaat

Voorgesteld wordt het nog te bestemmen positief exploitatieresultaat van € 5.347.000 de volgende bestemming te geven:

Nog te bestemmen exploitatieresultaat 2019	Voorstel verdeling resultaat 2019	
Algemene reserves (toevoeging)		1.830
Bestemmingsreserve tariefseglisatie Watersysteemheffing (toevoeging)		134
Bestemmingsreserve tariefseglisatie Zuiveringsheffing (toevoeging)		3.283
Overige bestemmingsreserve Groen/Blauwe diensten (toevoeging)		100
Mutatie reserves bestemming resultaat (toevoeging)		5.347

Bedragen zijn in duizenden euro's

De verdeling van watersysteemheffing per belastingcategorie is conform het besluit derde wijziging kostentoeedelingsverordening 2009 Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 4 oktober 2017.

Reservepositie

In de beleidsnota "Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017 -2023" vastgesteld in het AB van 8 november 2017 zijn algemene reserves en bestemmingsreserves tariefseglisatie gevormd. Voor een toelichting op de reservepositie, mutaties 2019, mutaties reserves 2019 en resultaatbestemming verwijzen wij u naar pagina 14 t/m 17 van de jaarrekening.

Reserve positie	Saldo na resultaat 2018	Mutaties 2019 na BW	Mutaties reserves Burap 2 2019	Mutaties reserves weerstand 2019	Voorstel bestemming resultaat 2019	Saldo na bestemming resultaat 2019
Watersysteemheffing	8.376			-2.020	351	6.707
Zuiveringsheffing	8.995			-2.021	1.479	8.453
Totaal algemene reserves	17.371	0	0	-4.041	1.830	15.160
Watersysteemheffing ingezetenen	2.140		-965	788	391	2.354
Watersysteemheffing gebouwd	8.565		-1.262	1.030	624	8.957
Watersysteemheffing ongebouwd	-1.893		-245	200	-886	-2.824
Watersysteemheffing natuur	7		-3	2	5	11
Zuiveringsheffing	22.816		-22.340	2.021	3.283	5.780
Totaal reserves tariefseglisatie	31.635	0	-24.815	4.041	3.417	14.278
Verkiezingen	960	-960				0
Gekanaliseerde Hollandsche IJssel	41.603	655				42.258
RWZI – Utrecht	16.404	5.660				22.064
Waterbeheer 900 jaar	195	55				250
Transitie	2.840	-504	671			3.007
ICT	177					177
Omgevingswet	730					730
Groen/Blauwe diensten	321	-217			100	204
HWBP projecten	455					455
Inzet KWA (verdieping)	2.750					2.750
Restauratie Woerdersluis	0	250	750			1.000
Sloop RWZI Utrecht	0		22.340			22.340
Veiligheidstoets	0		1.054			1.054
Totaal overige bestemmingsreserves	66.435	4.939	24.815	0	100	96.289
Totaal	115.441	4.939	0	0	5.347	125.727

Bedragen zijn in duizenden euro's

2. Balans per 31 december 2019

2.1 Balans per 31 december 2019

Activa	Ref.	31-12-2019		31-12-2018	
Vaste Activa					
Materiële vaste activa	A	448.200		430.275	
Financiële vaste activa	B	3.251		3.466	
			451.451		433.741
Vlottende Activa					
Liquide middelen	C	0		0	
Kortlopende vorderingen	D	14.930		12.720	
Overlopende activa	E	794		1.037	
			15.724		13.757
Totaal			467.175		447.498

Bedragen zijn in duizenden euro's

Passiva	Ref.	31-12-2019		31-12-2018	
Vaste Passiva					
Algemene reserves		13.330		19.746	
Bestemmingsreserve tariefseglisatie		10.861		18.007	
Overige bestemmingsreserves		96.189		66.435	
Nog te bestemmen resultaat		5.347		11.253	
Eigen Vermogen	F		125.727		115.441
Voorzieningen	G	6.417		5.903	
Vaste schulden	H	301.289		264.964	
			307.706		270.867
			433.433		386.308
Vlottende Passiva	I				
Netto-vlottende schulden		18.492		50.418	
Overlopende passiva		15.250		10.772	
			33.742		61.190
Totaal			467.175		447.498

Bedragen zijn in duizenden euro's

2.2 Toelichting jaarrekening 2019

2.2.1 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is gebaseerd op de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording waterschappen. De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Grondslagen waardering balans

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden in de regel niet als activa opgevoerd op de balans, maar rechtstreeks ten laste van de exploitatierekening gebracht. Een uitzondering op deze regel is onder andere mogelijk op grond van artikel 4.41 in combinatie met artikel 4.64.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met eventuele ontvangen investeringsbijdragen en cumulatieve afschrijvingen.

Daarnaast worden de materiële vaste activa, voor zover deze zich nog in het stadium van “Onderhanden werk” bevinden, vermeerderd met de eigen personeelslasten en bouwrente.

Afschrijvingsbeleid

In de “Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie HDSR” zijn de kaders voor het afschrijvingsbeleid door het algemeen bestuur vastgesteld. Vervolgens heeft het college het uit te voeren beleid nader uitgewerkt in de Regeling financieel beheer.

1. Het beleid ten aanzien van waardering en afschrijving van activa omvat in ieder geval:
 - a. investeringen met een verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs lager dan € 25.000, - worden niet geactiveerd;
 - b. de wijze waarop het waterschap omgaat met de verplichtingen uit het Waterschapsbesluit dat de bijdragen van eigen personeel, de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend en de mogelijkheid dat een redelijk deel van de kosten van ondersteunende diensten van het waterschap in de vervaardigingsprijs van vaste activa worden opgenomen;
 - c. de afbakening tussen investering en onderhoud;
 - d. de afschrijvingsmethode;
 - e. overstappen naar één moment van activeren in het jaar op 31-12 van het betreffende jaar van gereed melding;
 - f. toevoegen van activa categorieën met bijbehorende afschrijvingstermijnen.
2. Bijdragen in activa in eigendom van derden worden afgeschreven gedurende het aantal jaren dat de betreffende activa naar verwachting door derden zal worden geëxploiteerd en voor zover de betreffende uitgaven op grond van artikel 4.64 van het Waterschapsbesluit worden geactiveerd.

3. Materiële vaste activa worden lineair afgeschreven in:

Activasoort	afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	
Grond	0
Vervoermiddelen	
Vervoersmiddelen, machines, apparaten en werktuigen	5
Veeg- en maaiboten	10
Overige bedrijfsmiddelen	
Hardware en eventueel gekoppelde software	3
Overige bedrijfsmiddelen	5
Bedrijfsgebouwen	
Kantoren, magazijnen en loodsen	40
Kantoorpand Poldermolen 3	8
Modernisering kantoor	15
Woonruimten	
Dienstwoningen	40
Waterkeringen	
Dijk en dijkverzwaring	40
Kades, beschoeiing en oevervoorzieningen	10
Waterkering - hoogte en beschoeiing	10
Waterkering - stabiliteit en ruimtegebruik	30
Damwanden - hout/ kunststof	30
Damwanden - Staal	50
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	
Ruilverkaveling en landinrichting	25
Watergangen en duikers	25
Gemalen en rioolgemalen (bouwkundig)	25
Gemalen en rioolgemalen (Werktuigbouwkundig)	20
Gemalen en rioolgemalen (elektrotechnisch)	15
Stuwen (bouwkundig)	25
Stuwen (Werktuigbouwkundig)	20
Stuwen (elektrotechnisch)	15
Paden en bruggen	15
Vispassages/inlaatconstructies	25
Peilaanpassingen	25
Zuiveringstechnische werken	
RWZI - (civiel/ beton)	50
RWZI - (rioolgemaal werktuigbouwkundig)	20
RWZI (bouwkundig)	30
RWZI (elektrotechnisch)	15
Energiefabriek Nieuwegein	8
Proces automatisering en besturing	10
Persleiding	40
Paden en bruggen	
Paden en bruggen (voorheen wegen)	15

4. Investerings worden veelal verzameld op één project en vervolgens per activasoort geactiveerd.

5. Bovenstaande termijnen zijn richtinggevend, versnelde afschrijving wordt toegepast als de gebruiksduur tegenvalt.

Financiële vaste activa

De deelnemingen en aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank zijn conform de comptabiliteitsvoorschriften gewaardeerd op basis van de historische aanschafwaarde. De aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank kunnen niet vrijelijk verhandeld worden. De afkoopsom landinrichtingsrente Lopikerwaard is opgenomen tegen de verkrijgingsprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden opgenomen tegen de nominale waarde. De post “dubieuze debiteuren” is als waarde correctie op de debiteuren onder de kortlopende vorderingen opgenomen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Algemene reserve

De algemene reserve van het waterschap fungeert als een algemeen weerstandsvermogen en heeft geen specifieke bestemming. De algemene reserve dient om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen en om een eventueel negatief begrotingsresultaat op te vangen.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve egaliseringsreserve kan worden ingezet voor tariefsegalisatie per belastingcategorie. Als er van tariefsegalisatie gebruik wordt gemaakt, dan wordt er alleen onttrokken aan de reserve van de specifieke belastingcategorie. De overige bestemmingsreserves zijn vastgesteld door het algemeen bestuur ter realisering van een bepaald doel.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn opgenomen tegen de nominale waarde en zijn nagenoeg allemaal als langlopend aan te merken, tenzij anders wordt vermeld.

Vaste schulden

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gerealiseerde aflossingen. De vaste schulden hebben een looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Grondslagen resultaatbepaling

Resultaatbepaling

- jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van baten en lasten;
- baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben;
- verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn;
- belastingopbrengsten worden opgenomen onder aftrek van dotaties aan dubieuze debiteuren in verband met oninbaarheid.

2.2.2 Toelichting balans per 31 december 2019

A. Materiële vaste activa

Staat van materiële vaste activa		Mutaties 2019				
	Saldo 31-12-2018	(Des)investeringen *	Ontvangen doorbel. aan derden/subsidie	Overboeking onderhanden werk	Afschrijvingen	Saldo 31-12-2019
Materiële vaste activa gereed						
Gronden	17.611			-393		17.218
Vervoermiddelen	61			33	20	74
Overige bedrijfsmiddelen	1.964			1.256	1.083	2.137
Bedrijfsgebouwen	10.816			3.999	519	14.296
Woonruimten	48			0	2	46
Waterkeringen	29.914			10.339	2.399	37.854
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	93.608	-393		13.341	6.630	99.926
Zuiveringstechnische werken	115.228	-1.478		151.246	10.792	254.204
Wegen	599			0	50	549
Totaal werken in exploitatie	269.849	-1.871	0	179.821	21.495	426.304
Onderhanden werk						
Gronden	-5	-389		394		0
Vervoermiddelen	0	33		-33		0
Overige bedrijfsmiddelen	68	1.261		-1.256		73
Bedrijfsgebouwen	0	553		-159		394
Woonruimten						
Waterkeringen	11.408	17.168	-8.866	-10.339		9.371
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	10.964	12.922	-3.475	-13.341		7.070
Zuiveringstechnische werken	137.991	22.084		-155.087		4.988
Wegen	0	0		0		0
Totaal onderhanden werk	160.426	53.632	-12.341	-179.821	0	21.896
Totaal materiële vaste activa	430.275	51.761	-12.341	0	21.495	448.200

Bedragen zijn in duizenden euro's

- * Investerings zonder project worden direct geactiveerd. Investerings, die via projecten lopen, worden via onderhanden werk overgeboekt. In het bestuursverslag staat een uitgebreide toelichting op de diverse investeringen, onderhanden werk en kredieten.

Bedrijfsgebouwen

Het algemeen bestuur heeft in de vergadering van 14 december 2016 besloten:

- het kantoor aan Poldermolen 3 te verkopen of tijdelijk te verhuren (in afwachting van verkoop). De boekwaarde van het pand per 31-12-2018 bedraagt € 959.772. In 2019 is besloten het gebouw nog niet te verkopen en in te zetten ten behoeve van extra werkplekken projecten.

Onderhanden werk

In paragraaf 6.1 staat een specificatie onderhanden werk en restant kredietruimte per 31-12-2019.

Omschrijving project	Activeringen in 2019
NVO Grecht (3,41 km)	685
Verdrogingsbestrijding Kolland	772
Montfoort 136-143 ligplaatsen	834
Nieuwbouw gemaal Linschoten	1.387
Renovatie Westeinde v. Waarder	868
Gemaal Meijepolder	1.060
Oude Rijndijk Zuid 104 C, D	1.176
Grechtkade West 110	3.762
Oude Rijndijk (zuid) 216 B, C	1.056
Geerkade 180 A2 B	1.211
Wijkkade jachthaven Woerden	567
Oevers Blauwe pannen - De Kolk	500
Minstream noord en zuidzijde	581
Beschoeiing Leidse Rijn Stadsdambrug	768
Vervanging 2017, RWZI Nieuwegein	487
RWZI Utrecht, Nieuwbouw Waterlijn	131.393
Poortgebouw RWZI Utrecht	3.819
RWZI Leidsche Rijn Uitbreiding	12.534
Vervanging 2017, RWZI Driebergen	786
Totaal activeringen groter dan € 500.000 per project	164.246
Overige activeringen kleiner dan € 500.000 per project	15.575
Totaal	179.821

Bedragen zijn in duizenden euro's

B. Financiële vaste activa

	Saldo 31-12-2018	Mutaties 2019	Saldo 31-12-2019
Overige uitzettingen > 1 jaar:			
Aandelen Nederlandse Waterschapsbank	31	0	31
Afkoop landinrichtingsrente Lopikerwaard	3.435	-215	3.220
Totaal	3.466	-215	3.251

Bedragen zijn in duizenden euro's

Aandelen Nederlandse Waterschapsbank

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden beschikt over 0,49% van het aandelenkapitaal van de Nederlandse Waterschapsbank.

Afkoop en herfinanciering landinrichtingsrente Lopikerwaard

Conform het besluit van het algemeen bestuur van 23 april 2014 heeft de afkoop en herfinanciering van de landinrichtingsrente plaatsgevonden. Vanaf 2015 wordt in 20 jaar jaarlijks een bedrag voor afschrijving in mindering worden gebracht.

Vlottende activa

Onder de vlottende activa worden de liquide middelen, de kortlopende vorderingen en de overlopende activa afzonderlijk opgenomen.

C. Liquide middelen

Per 31-12-2019 is het banksaldo negatief, zie onderdeel I vlottende passiva.

D. Kortlopende vorderingen

Debiteuren		Saldo 31-12-2019		Saldo 31-12-2018
Debiteuren belastingen	12.233		7.640	
Dubieuze debiteuren belastingen	-1.613		-1.077	
Nog op te leggen kohieren	2.045		3.255	
		12.665		9.818
Debiteuren overig	2.332		2.969	
Dubieuze debiteuren overig	-75		-75	
		2.257		2.894
Waarborgsommen		8		8
Totaal		14.930		12.720

Bedragen zijn in duizenden euro's

Debiteuren belastingen

De belastingheffing en invordering is aan Belasting samenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) uitbesteed. De vorderingen op de debiteuren belastingen zijn met inachtneming van de betaaltermijn direct opeisbaar.

Dubieuze debiteuren belastingen

De post dubieuze debiteuren belastingen heeft tot doel het risico van het niet invorderen van belastingdebiteuren af te dekken (risicodekking). Via deze balanspost worden de belastingdebiteuren op basis van de nog te ontvangen bedragen verminderd met posten, die naar verwachting door het waterschap niet geïnd kunnen worden als gevolg van vermindering, kwijtschelding en oninbaarheid. Voor eventuele dubieuze debiteuren is een bedrag van € 1.613.000 in mindering op de debiteuren belastingen gebracht.

Nog op te leggen kohieren

BghU heeft een inschatting van € 2.045.000 gemaakt van de nog te verwachten belastingopbrengsten over 2019, 2018 en 2017. De aanslagen worden in 2020 opgelegd en hebben voornamelijk betrekking op zuiveringsheffing bedrijven, die een aanslag ontvangen op basis van aangifte na afloop van het belastingjaar.

Debiteuren overig

Onder de post debiteuren overig in de tabel debiteuren zijn alle overige vorderingen van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden geboekt. Hieronder volgt een overzicht van de grote openstaande vorderingen:

Voorschot grensoverschrijdend afvalwater	€ 1.303.375
Bijdrage MRB restant bijdrage 2019	€ 467.239
Vergoeding Nerada 2015 + 2016	€ 139.903
Afrekening vaarwegbeheer 2014 Provincie Zuid-Holland	€ 44.466
Verkeersvisie Sterke Lekdijk	€ 35.377
Detachering personeel	€ 23.107
Overige debiteuren	€ 173.186
Nog te verrekenen credit nota's	€ 145.174

Dubieuze debiteuren overig

	Saldo 31-12-2018	Mutaties 2019		Saldo 31-12-2019
		Toename	Afname	
Dubieuze debiteuren overig	75	0	0	75
Totaal	75	0	0	75

Bedragen zijn in duizenden euro's

E. Overlopende activa

	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2018
Nog te ontvangen bedragen	528	752
Vooruitbetaalde bedragen	266	285
Totaal	794	1.037

Bedragen zijn in duizenden euro's

Nog te ontvangen bedragen

In de post nog te ontvangen bedragen is onderstaande bedrag opgenomen:

- Bijdragen derden baggeren GHJ € 525.000

Vooruitbetaalde bedragen

In 2019 is een bedrag van € 266.000 met betrekking tot vooruitbetaalde bedragen voor 2020 verwerkt.

F. Eigen vermogen en reservepositie

In artikel 4.52 van het Waterschapsbesluit worden reserves onderscheiden naar:

1. Algemene reserves
2. Bestemmingsreserves tariefseglisatie
3. Overige bestemmingsreserves

Bij de jaarrekening worden met betrekking tot de toevoegingen en onttrekkingen van de reserves de volgende stappen op volgorde gevolgd:

1. Goedgekeurde onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsreserves worden uitgevoerd;
2. Vormen van eventueel nieuwe bestemmingsreserves en doteren aan bestaande bestemmingsreserves;
3. Opbrengstenkant wordt (per categorie) verrekend met de tariefseglisatiereserves;
4. Saldo vanuit de kostenkant van de jaarrekening wordt verrekend met de algemene reserve;
5. Weerstandsvermogen wordt (indien nodig, bij een weerstandsratio >2,0 of <1,4) op peil gebracht, via een onttrekking of storting vanuit de tariefseglisatiereserves;

Conform de Beleidsnota "Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017-2023" wordt bij het bestemmen van het resultaat een weerstandsratio gehanteerd en het weerstandsvermogen binnen de bandbreedte op niveau gebracht. In 2019 is de weerstandsratio 2,55 en valt buiten de vastgestelde bandbreedte van 1,4 – 2,0 (AB besluit 8 november 2017). Dit betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit met € 4.041.000 kan worden verlaagd door een onttrekking aan de algemene reserves en een toevoeging aan de egalatiereserves. Het saldo van de algemene reserves omvat een bedrag van € 15.160.000 per 31-12-2019. Voor meer informatie zie paragraaf 4 Weerstandsvermogen van het bestuursverslag 2019.

Eigen vermogen	Saldo na verdeling resultaat 2018	Mutaties 2019 na BW	Mutaties reserves Burap 2 2019	Mutaties reserves weerstand 2019	Voorstel bestemming resultaat 2019	Saldo na verdeling resultaat 2019
Algemene reserves	17.371	0	0	-4.041	1.830	15.160
Reserves tariefseglisaties	31.635	0	-24.815	4.041	3.417	14.278
Overige bestemmingsreserves	66.435	4.939	24.815	0	100	96.289
Totaal	115.441	4.939	0	0	5.347	125.727

Bedragen zijn in duizenden euro's

Algemene reserves (weerstandsvermogen)	Saldo na verdeling resultaat 2018	Mutaties 2019 na BW	Mutaties reserves Burap 2 2019	Mutaties reserves weerstand 2019	Voorstel bestemming resultaat 2019	Saldo na verdeling resultaat 2019
Watersysteemheffing	8.376	0	0	-2.020	351	6.707
Zuiveringsheffing	8.995	0	0	-2.021	1.479	8.453
Totaal	17.371	0	0	-4.041	1.830	15.160

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bestemmingsreserves tariefseglisatie inclusief belastingcategorie	Saldo na verdeling resultaat 2018	Mutaties reserves Burap 2 2019	Mutaties reserves weerstand 2019	Voorstel bestemming resultaat 2019	Saldo na verdeling resultaat 2019	Reserve Positie
WSH ingezetenen	2.140	-965	788	391	2.354	10%
WSH gebouwd	8.565	-1.262	1.030	624	8.957	29%
WSH ongebouwd	-1.893	-245	200	-886	-2.824	-47%
WSH natuur	7	-3	2	5	11	19%
Totaal Watersysteemheffing	8.819	-2.475	2.020	134	8.498	18%
Totaal Zuiveringsheffing	22.816	-22.340	2.021	3.283	5.780	10%
Totaal	31.635	-24.815	4.041	3.417	14.278	12%

Bedragen zijn in duizenden euro's

Overige bestemmingsreserves	Saldo na verdeling resultaat 2018	Mutaties 2019 na BW	Mutaties reserves Burap 2 2019	Voorstel bestemming resultaat 2019	Saldo na verdeling resultaat 2019
Verkiezingen	960	-960	0	0	0
GHIJ (Gekan Hollandsche IJssel)	41.603	655	0	0	42.258
RWZI -Utrecht	16.404	5.660	0	0	22.064
Waterbeheer 900 jaar	195	55	0	0	250
Transitie	2.840	-504	671	0	3.007
ICT	177	0	0	0	177
Omgevingswet	730	0	0	0	730
Groen/Blauwe diensten	321	-217	0	100	204
HWBP projecten	455	0	0	0	455
Inzet KWA verdieping	2.750	0	0	0	2.750
Restauratie Woerdersluis	0	250	750	0	1.000
Sloop RWZI Utrecht	0	0	22.340	0	22.340
Veiligheidstoets	0	0	1.054	0	1.054
Totaal	66.435	4.939	24.815	100	96.289

Bedragen zijn in duizenden euro's

Mutaties 2019 en mutaties reserves 2019

In de kolom mutaties 2019 na begrotingswijziging (BW) zijn de mutaties opgenomen conform de vastgestelde begroting 2019 en de vastgestelde begrotingswijzigingen 2019. De kolom mutaties reserves Burap 2 2019 geeft de mutaties weer die zijn vastgesteld in het bestuursbesluit behorende bij Burap 2 2019. Dit besluit is behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur op 20 november 2019. Daarnaast zijn in een aparte kolom de mutaties in de reserves verwerkt vanuit de berekening van het benodigde weerstandsvermogen. Hieronder volgt een toelichting op de bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserve Verkiezingen

In 2019 zijn er verkiezingen gehouden en is totaal een bedrag van € 670.000 voor de organisatie en uitvoering verrekend. Het restant bedrag van € 290.000 van de bestemmingsreserve Verkiezingen is in 2019 vrijgevallen.

Bestemmingsreserve Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHJ)

In 2019 is de berekende rente GHJ met een bedrag van € 1.456.000 aan de bestemmingsreserve toegevoegd. Daarnaast is een bedrag van € 801.000 met betrekking tot GHJ aan kosten gerealiseerd. Via de exploitatie is per saldo is een bedrag van € 655.000 toegevoegd aan bestemmingsreserve. In 2019 zijn de werkzaamheden met betrekking tot de projecten baggeren GHJ vertraagd. Hierdoor is in vergelijking met de begroting 2019 een bedrag van € 468.000 meer toegevoegd aan de bestemmingsreserve GHJ.

Bestemmingsreserve RWZI - Utrecht

Conform de begroting 2019 is een bedrag van € 6.735.000 aan de bestemmingsreserve toegevoegd. Op basis van gerealiseerde kosten is in 2019 een bedrag van € 1.075.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve. Als gevolg van het later in gebruik nemen van de nieuwe RWZI Utrecht zijn in 2019 aanzienlijk minder kosten gerealiseerd. Hierdoor is de onttrekking € 2.425.000 lager dan in de begroting is opgenomen.

Bestemmingsreserve Waterbeheer 900 jaar

Vanaf 2015 wordt conform de vastgestelde "Evaluatie beleid Cultuurhistorie" een bedrag gereserveerd om in het jaar 2022 de viering van "900 jaar waterbeheer" te organiseren. Jaarlijks wordt een bedrag van € 50.000 aan de bestemmingsreserve toegevoegd. Daarnaast heeft in 2019 een correctie van € 5.000 over 2018 plaatsgevonden. In 2022 bedraagt het totaal van de bestemmingsreserve € 400.000.

Bestemmingsreserve Transitie

In de organisatie zijn diverse projecten met betrekking tot transitie gestart en in ontwikkeling. In totaal is er een bedrag van € 740.000 voor kosten Transitie in de begroting 2019 opgenomen. In 2019 wordt in totaal een bedrag van € 504.000 gerealiseerde kosten transitieprojecten onttrokken aan de bestemmingsreserve transitie. In het bestuursbesluit behorende bij Burap 2 2019 is vastgesteld een bedrag van € 671.000 ten laste van egaliseringsreserve watersysteemheffing aan de bestemmingsreserve Transitie toe te voegen voor de organisatieverandering Waterbeheer.

Bestemmingsreserve ICT

In 2019 zijn geen kosten geboekt ten laste van de bestemmingsreserve ICT. Hierdoor is er een lagere onttrekking van € 177.000 in vergelijking met de begroting 2019.

Bestemmingsreserve Omgevingswet

In 2016 is een nieuw intern programma gestart: de implementatie van de Omgevingswet. De Omgevingswet bundelt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, natuur en water. Om de noodzakelijke ontwikkeling volgens een plan van aanpak te kunnen bekostigen en de noodzakelijke financiële armslag te borgen is een bestemmingsreserve ingesteld. Door het uitstellen van de wetgeving is er in 2019 geen bedrag aan de bestemmingsreserve Omgevingswet onttrokken. Hierdoor ontstaat een verschil van € 470.000 met de onttrekking in de begroting 2019.

Bestemmingsreserve Groen/Blauwe diensten

Voor cofinanciering van groen/blauwe diensten door Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden aan externe partijen (agrarische collectieven) is in 2016 een bestemmingsreserve ingesteld. De bijdragenregeling heeft een looptijd van 2016 tot 2021. Voor het jaar 2019 is een bedrag van € 268.000 in de begroting opgenomen. In totaal is een bedrag van € 217.000 gerealiseerde kosten geboekt en onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve HWBP projecten

Na de afronding van het voorverkenningstraject “Project Overstijgende Verkenning Dijkversterking Centraal Holland” uit het HWBP is er in de jaarrekening 2017 een bestemmingsreserve van € 455.000 vastgesteld. De bestemmingsreserve wordt ingezet om te voorkomen dat financiële afwijkingen op deze projecten direct leiden tot aanpassingen van de begroting en daaraan gekoppelde belastingtarieven.

Bestemmingsreserve Inzet KWA verdieping

In de vergadering van het algemeen bestuur van 8 november 2017 is de Nota Reserves en Voorzieningen 2017-2023 vastgesteld. In deze nota wordt de Bestemmingsreserve “Inzet KWA als gevolg van verdieping Nieuwe Waterweg en Botlek” genoemd als één van de tien bestemmingsreserves die het waterschap kent. In de jaarrekening 2018 is de bestemmingsreserve “Inzet KWA verdieping” ingesteld en conform het AB besluit van 8 november 2017 gevuld met de bijdrage van € 2.750.000 van het Havenbedrijf van Rotterdam. In 2019 zijn er geen onttrekkingen ten laste van de bestemmingsreserve KWA verwerkt en is de bestemmingsreserve met een bedrag van € 2.750.000 van maximale omvang. Hierdoor is er in 2019 geen rentetoerekening noodzakelijk.

Bestemmingsreserve Restauratie Woerdersluis

In de begroting 2019 is een bedrag van € 250.000 opgenomen voor de bestemmingsreserve Restauratie Woerdersluis. Dit betreft een nieuwe bestemmingsreserve voor de werkzaamheden aan de Woerdersluis. In het bestuursbesluit behorende bij Burap 2 2019 is vastgesteld een extra bedrag van € 750.000 aan de bestemmingsreserve toe te voegen ten laste van de egalisatiereserve watersysteemheffing.

Bestemmingsreserve Sloop RWZI Utrecht

Voor de sloop van de oude rioolwaterzuiveringen Utrecht en Maarssenbroek is in het bestuursbesluit behorende bij Burap 2 2019 een bedrag van € 22.340.000 voor een nieuwe bestemmingsreserve vastgesteld.

Bestemmingsreserve Veiligheidstoets

In het bestuursvoorstel behorende bij Burap 2 2019 is een nieuwe bestemmingsreserve Veiligheidstoets voor het uitvoeren van de veiligheidstoets regionale waterkeringen vastgesteld. Op basis van het bestuursbesluit is er een bedrag van € 1.054.000 aan de bestemmingsreserve Veiligheidstoets toegevoegd.

Nog te bestemmen resultaat

De toevoegingen en onttrekkingen aan de bestemmingsreserves, die door het algemeen bestuur zijn vastgesteld in de begroting en relevante bestuursbesluiten, zijn in de kolom mutaties 2019 verwerkt. Het restant van € 5.347.000 is opgenomen als “nog te bestemmen resultaat”. Het algemeen bestuur besluit hierover bij de vaststelling van de jaarrekening.

G. Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12- 2018	Dotatie 2019	Afname 2019	Vrijval 2019	Saldo 31-12- 2019
Arbeid gerelateerde verplichtingen					
Uitkeringen voormalig bestuursleden	115	20	22	0	113
Uitkeringen voormalig personeel	404	360	217	0	547
Voorziening persoonsgebonden basis budget (PBB)	593	488	199	0	882
Baggeren en saneren van waterlopen					
Baggeren en saneren van waterlopen	6	0	6	0	0
Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud	4.620	3.397	3.454	0	4.563
Overige onderhoudswerkzaamheden					
Groot onderhoud Poldermolen 2 (2019)	0	210	77	0	133
Groot onderhoud Dijkhuis Jaarsveld	165	49	35	0	179
Totaal voorzieningen	5.903	4.524	4.010	0	6.417

Bedragen zijn in duizenden euro's

Uitkeringen voormalig bestuursleden

De actuariële berekening voor de uit te betalen pensioenen ten behoeve van voormalig bestuursleden is in 2019 opgesteld. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen conform de actuariële berekening. Voor de hoogheemraden is de opbouw van de pensioenen aan derden uitbesteed. Aan de pensioenbeheerder wordt de premie per maand en eventuele aanvullingen op de waarde betaald. Deze kosten zijn verwerkt in de exploitatie van 2019.

Uitkeringen voormalig personeel

Deze voorziening wordt aangehouden voor nog te betalen bedragen aan voormalig personeel. De omvang van de voorziening wordt jaarlijks opnieuw berekend.

Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)

Het doel van het persoonsgebonden basis budget (PBB) is met plezier werken in je huidige en toekomstige functie. Medewerkers in de sector waterschappen kunnen vanaf 1 januari 2016 dit budget van €5.000 inzetten voor opleidingen of andere activiteiten die nodig zijn voor ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit. Per jaar wordt een bedrag van € 1.000 per medewerker gereserveerd. In 2019 is een bedrag van € 199.000 besteed en dotatie van € 488.000 toegevoegd aan de voorziening PBB.

Baggeren en saneren waterlopen

In 2019 is er geen dotatie aan de voorziening baggeren toegevoegd voor de afronding van de achterstandsprojecten baggeren. Na afronding van de laatste projecten wordt de voorziening baggeren beëindigd.

Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud

Conform de begroting is in 2019 een bedrag van € 3.397.000 aan de voorziening toegevoegd.

De stand van de voorziening is ultimo 2019 toereikend tot en met de periode ultimo 2020. Binnen de voorziening vindt er een verschuiving plaats tussen de uitgaven voor de aanpak van plaagsoorten (meer benodigd) en baggeren (minder benodigd).

Groot onderhoud

In 2019 is een geactualiseerd onderhoudsplan voor Poldermolen 2 opgesteld. De verkoop/verhuur van Poldermolen 3 is voorlopig opgeschort tot eind 2026. Het pand wordt in 2020 opnieuw in gebruik genomen en verbouwd in verband met extra benodigde werkplekken in de organisatie.

H. Vaste schulden

Onderhandse leningen	Saldo 31-12-2018	Lening 2019	Aflossing 2019	Saldo 31-12-2019
Obligatieleningen	16	0	0	16
Binnenlandse banken en overige instellingen	264.948	40.000	3.675	301.273
Totaal	264.964	40.000	3.675	301.289

Bedragen zijn in duizenden euro's

Leningen bij financiële instellingen

In het verslagjaar zijn extra leningen met een totaal bedrag van € 40.000.000 aangetrokken. Daarnaast is er voor een bedrag van € 3.675.000 aan reguliere aflossingen betaald. Voor de details van de vaste schulden wordt verwezen naar de "Staat van vaste schulden" in paragraaf 6.2 van de jaarrekening. Voor de aflossingen in 2020 op langlopende leningen bij financiële instellingen is een bedrag van € 3.675.222 berekend.

I. Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk de netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar en de overlopende passiva opgenomen.

Netto-vlottende schulden	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2018
Nederlandse Waterschapsbank	5.014	16.695
Kasgeldlening	0	20.000
Crediteuren	9.298	10.337
Te betalen belastingen en premies	2.938	2.355
Overige kortlopende schulden	1.242	1.031
Totaal	18.492	50.418

Bedragen zijn in duizenden euro's

Kredietfaciliteiten

Het waterschap heeft een kredietfaciliteit van € 30.000.000 bij de Nederlandse Waterschapsbank.

Overlopende passiva	Saldo 31-12-2018	Toename 2019	Afname 2019	Saldo 31-12-2019
Verplichtingen	6.301	458	0	6.759
<u>Ontvangen voorschotten:</u>				
KWA+	1.629	0	440	1.189
Sterke Lekdijk	0	12.199	8.690	3.509
Klimaat Slim Boeren	0	2.931	670	2.261
Overige voorschotten	2.842	0	1.310	1.532
Totaal	10.772	15.588	11.110	15.250

Bedragen zijn in duizenden euro's

Verplichtingen

Onder de post verplichtingen zijn onder andere de volgende bedragen opgenomen:

- € 3.504.000 nog te betalen rente langlopende leningen;
- € 2.764.000 aan het jaar 2019 toe te rekenen kosten;
- € 491.000 saldo nog te verrekenen GR MRB

Ontvangen voorschotten

KWA: Voor de projecten KWA is in 2019 het saldo vooruit ontvangen voorschot met een bedrag van € 440.000 verminderd.

Klimaat Slim Boeren: In 2019 is het project Klimaat Slim Boeren gestart en is er een bedrag van € 2.931.000 vooruit ontvangen.

Sterke Lekdijk: Per saldo is in 2019 een bedrag van € 3.509.000 vooruit ontvangen voor de verschillende projecten met betrekking tot Sterke Lekdijk.

Overige voorschotten

Onder de post overige voorschotten zijn onder andere de volgende bedragen opgenomen:

- € 1.324.000 diverse ontvangen voorschotten voor toekomstige projecten en taakoverdrachten;
- € 208.000 ontvangen voorschotten samenwerkingsverbanden, buitenlandse projecten, gemeenschappelijke regelingen en overigen.

2.3 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Gemeenschappelijke regeling AQUON

De waterschappen Delfland, Brabantse Delta, Hollandse Delta, Aa en Maas, De Dommel, Rijnland, Schieland en Krimpenerwaard, Rivierenland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling AQUON. De taken liggen op het gebied van monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu.

Aquon heeft bij de Nederlandse Waterschapsbank en de Bank Nederlandse Gemeenten een aantal leningen afgesloten. Voor de verstrekte leningen zijn de deelnemers aansprakelijk volgens het aandeel in de verdeelsleutel van de kosten. Voor Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden is het aandeel 7,3% van het totaal.

Vaste schulden	Historisch leenbedrag	Aflossingen voorgaande jaren	Balans 1/1/2019	Aflossing 2019	Balans 31/12/2019
Lening NWB 1-27487 3,38% - 30 jaar	€ 4.535.000	€ 1.058.167	€ 3.476.833	€ 151.166	€ 3.325.667
Lening BNG 40.10855 2,91% - 20 jaar	€ 2.000.000	€ 400.000	€ 1.600.000	€ 100.000	€ 1.500.000
Lening BNG 40.10856 3,145% - 24 jaar	€ 1.500.000	€ 300.000	€ 1.200.000	€ 60.000	€ 1.140.000
Lening BNG 40.10857 3,315% - 29 jaar	€ 1.620.000	€ 270.000	€ 1.350.000	€ 54.000	€ 1.296.000
Totaal	€ 9.655.000	€ 2.028.167	€ 7.626.833	€ 365.166	€ 7.261.667

Garantieverklaringen

In 2017 heeft de Unie van Waterschappen een 25-jarige lineaire lening ad € 6.013.268 afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank onder borgstelling van de waterschappen. Per 31-12-2019 is het saldo van de lening € 5.532.206. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staat hiervoor garant, gezamenlijk met de andere deelnemende waterschappen. Het aandeel van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden in de garantiestelling bedraagt een vast percentage van 4,25%. Tot en met 2019 is er geen aanspraak gemaakt op deze borgstelling.

Daarnaast heeft De Nederlandse Waterschapsbank een kredietfaciliteit van € 2.000.000 verstrekt aan de Unie van Waterschappen. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staat hiervoor garant gezamenlijk met de andere deelnemende partijen. De garantstelling is in 2016 op een vast percentage van 5% vastgesteld.

Leaseverplichtingen

De leaseverplichtingen hebben betrekking op het wagenpark met bij behorende contracten. Het totale bedrag van € 2.642.000 is op te splitsen in twee delen.

verplichtingen met een looptijd tot en met 2021 € 715.000

verplichtingen met een looptijd tot en met 2024 € 1.927.000

Langlopende verplichtingen

In deze paragraaf worden alle contracten die HDSR is aangegaan met een contractwaarde boven de Europese aanbestedingsgrens (€ 221.000) verantwoord. De totale niet uit de balans blijken verplichtingen zijn onderverdeeld op basis van contractduur. Er wordt onderscheid gemaakt in financiële verplichtingen met een looptijd korter dan 1 jaar, een looptijd tussen 1 en 5 jaar, en een looptijd langer dan 5 jaar. Per balansdatum 31 december 2019 heeft HDSR de volgende langlopende contractverplichtingen uitstaan:

- Kortere dan 1 jaar € 6.458.694
- Tussen 1 en 5 jaar € 6.465.424
- Langer dan 5 jaar € 4.159.600

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige middelen in de schatkist van het Rijk aan te houden met uitzondering van het drempelbedrag. Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het jaarlijks vastgestelde begrotingstotaal. Dit bedrag mag het waterschap als positief saldo op de rekening courant aanhouden.

Berekening drempelbedrag 2019:

Begrotingstotaal 2019 € 141.449.000

Percentage regeling 0,75%

Drempelbedrag 2019 € 1.060.868

Gemiddeld aangehouden bedrag per kwartaal:

1^e kwartaal 2019 € 0

2^e kwartaal 2019 € 277.685

3^e kwartaal 2019 € 0

4^e kwartaal 2019 € 0

In het tweede kwartaal 2019 is Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden boven het drempelbedrag uitgekomen in verband met gelijktijdig storten van subsidie en belastingontvangsten BghU. Er is een afroaming gedaan van € 9.000.000 naar schatkistbankieren en deze afroaming is per 31-12-2019 weer overgeboekt naar de Waterschapsbank. Financiële consequenties van schatkistbankieren zijn nihil.

Langdurige zieken

Voor de uitgaven voor langdurig zieken is geen voorziening gevormd, omdat op dit moment geen betrouwbare schatting kan worden gegeven van de verwachte uitgaven en door de privacyregels Algemene Verordening Gegevensbescherming. In de begroting is een bedrag opgenomen voor onvoorziene uitgaven, waaronder ook de uitgaven voor langdurig zieken vallen.

Belastingbepaling

Door de invoering van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen kunnen overheidsondernemingen vanaf 2016 belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. In 2019 was HDSR nog in gesprek met de belastingdienst of het opwekken van energie vanuit de rioolwaterzuiveringsinstallatie als fiscale activiteit moet worden aangemerkt. HDSR, de Unie van Waterschappen en de fiscale adviseur zijn van mening dat het opwekken van energie geen ondernemingsactiviteit vormt. Omdat de belastingdienst eind 2019 geen tijd meer had om inhoudelijk te reageren en de potentiële rechten over het fiscale jaar 2016 niet wil laten vervallen, heeft de belastingdienst een aanslag opgelegd over 2016 (€ 18.193) uitgaande van een conservatief ingestoken resultaat ter zake van de opwekking van energie door de RWZI. Hiermee zijn de potentiële rechten van de Belastingdienst veilig gesteld. Begin 2020 heeft HDSR bezwaar gemaakt tegen de aanslag. De belastingdienst heeft het bezwaar inmiddels beoordeeld en is ook van mening dat het opwekken van energie niet als onderneming gekwalificeerd dient te worden omdat het een activiteit is zonder winstoogmerk. Omdat de opbrengsten lager zijn dan de kosten is tegemoet gekomen aan ons bezwaar en is de aanslag verminderd tot nihil.

Gebeurtenissen na balansdatum

De coronacrisis heeft op korte termijn geen grote financiële impact op Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. De continuïteit van de organisatie is niet in het geding. De werkzaamheden aan onze basistaken, veilige dijken, droge voeten en schoon water, blijven doorgang vinden. Ook de inning van de waterschapsbelasting blijft plaatsvinden.

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden levert een bijdrage om ondernemers te helpen in de coronacrisis. Als ondernemers niet kunnen betalen vanwege de crisis krijgen ze uitstel van betaling en worden invorderingsstappen opgeschort. Daarnaast worden de inkomende facturen na goedkeuring direct betaald. Een betaaltermijn van 30 dagen wordt niet meer gehanteerd. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

3. Rekening naar programma's

3.1 Exploitatierekening naar programma's

Totaal netto lasten per programma	Begroting 2019	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Verschil begroting/ rekening	V/N
Waterkeringbeheer	12.186	12.343	13.469	-1.126	N
Calamiteiten zorg	681	682	720	-38	N
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.597	2.597	2.512	85	V
Watersysteembeheer	25.241	24.461	23.818	643	V
Beperking gevolgen klimaatverandering	3.936	3.891	3.413	478	V
Gezond water	3.755	3.607	3.233	374	V
Zuiveringsbeheer	41.555	45.006	41.555	3.451	V
Lastendruk	3.801	3.801	3.718	83	V
Bestuur en Organisatie	24.592	24.542	22.730	1.812	V
Totaal netto lasten programma's	118.344	120.930	115.168	5.762	V

Netto belastingopbrengst per categorie	Begroting 2019	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Verschil begroting/ rekening	V/N
Watersysteemheffing ingezetenen	22.633	24.009	24.048	39	V
Watersysteemheffing gebouwd	30.567	31.040	31.558	518	V
Watersysteemheffing overig ongebouwd	4.988	5.101	5.119	18	V
Watersysteemheffing natuur	61	61	66	5	V
Zuiveringsheffing	64.843	65.657	64.663	-994	N
Totaal netto belastingopbrengsten	123.092	125.868	125.454	-414	N
Resultaat voor mutaties bestemmingsreserves	4.748	4.938	10.286	5.348	V
Mutatie reserve verkiezingen	935	935	960	-25	
Mutatie reserve GHJ	313	-187	-655	468	
Mutatie reserve RWZI Utrecht	-3.235	-3.235	-5.660	2.425	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	-25	-25	-55	30	
Mutatie reserve Transitie	590	740	504	236	
Mutatie reserve ICT	0	178	0	178	
Mutatie reserve Omgevingswet	470	470	0	470	
Mutatie reserve Groen/Blauwe diensten	267	267	217	50	
Mutatie reserve Restauratie Woerdersluis	-250	-250	-250	0	
Mutaties bestemmingsreserves	-935	-1.107	-4.939	-3.832	N
Mutaties nog te bestemmen resultaat 2019	3.813	3.831	5.347	1.516	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

Een uitgebreide toelichting op de rekening naar programma's staat vermeld in het bestuursverslag 2019.

4. Rekening naar kostendragers

4.1 Exploitatierekening naar kostendragers

Kostendrager Watersysteemheffing	Begroting 2019	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	V/N
Watersysteemheffing					
Totaal netto lasten (a)	62.571	61.728	60.325	1.403	V
<i>Opbrengsten</i>					
Belastingopbrengsten	62.404	62.351	63.189	838	V
Kwijtscheldingen	-1.987	-1.995	-2.259	-264	N
Oninbaar	-146	-145	-139	6	V
Totaal opbrengsten (b)	60.271	60.211	60.791	580	V
Resultaat voor mutaties reserves (b-a)	-2.300	-1.517	466	1.983	V
<i>Mutaties reserves tijdens begrotingjaar</i>					
Mutatie reserve verkiezingen	505	505	519	14	
Mutatie reserve GHJ	313	-187	-655	-468	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	-13	-13	-30	-17	
Mutatie reserve Transitie	319	400	273	-127	
Mutatie reserve ICT	0	96	0	-96	
Mutatie reserve Omgevingswet	254	254	0	-254	
Mutatie reserve Groen/Blauwe diensten	144	144	117	-27	
Mutatie reserve Woordersluis	-250	-250	-250	0	
Nog te bestemmen resultaat Watersysteemheffing (1)	-1.028	-568	440	1.008	V

Kostendrager zuiveringsheffing	Begroting 2019	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	V/N
Zuiveringsheffing					
Totaal netto lasten (a)	55.773	59.202	54.843	4.359	V
<i>Opbrengsten</i>					
Belastingopbrengsten	70.059	71.240	68.455	-2.785	N
Kwijtscheldingen	-5.215	-5.301	-3.517	1.784	V
Oninbaar	-277	-282	-275	7	V
Totaal opbrengsten (b)	64.567	65.657	64.663	-994	N
Resultaat voor mutaties reserves (b-a)	8.794	6.455	9.820	3.365	V
<i>Mutaties reserves tijdens begrotingjaar</i>					
Mutatie reserve verkiezingen	430	430	441	11	
Mutatie reserve RWZI Utrecht	-3.235	-3.235	-5.660	-2.425	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	-12	-12	-25	-13	
Mutatie reserve Transitie	271	340	231	-109	
Mutatie reserve ICT	0	82	0	-82	
Mutatie reserve Omgevingswet	216	216	0	-216	
Mutatie reserve Groen/Blauwe diensten	123	123	100	-23	
Nog te bestemmen resultaat Zuiveringsheffing (2)	6.587	4.399	4.907	508	V
Totaal nog te bestemmen resultaat (1+2)	5.559	3.831	5.347	1.516	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

4.2. Toelichting kostendragers

4.2.1. Toelichting kostendrager Watersysteemheffing

Totale netto lasten	Bedrag	V/N
Personeelskosten De personeelskosten zijn ongeveer € 300.000 hoger door een verschuiving vanuit de overige kosten. Er is meer ingehuurd en minder gebruik gemaakt van externe adviezen (overige kosten). De personeelskosten voor het beheer van muskusratten, uitgevoerd in de GR-MRB, zijn € 86.000 hoger. Dit is een gevolg van maatregelen in het kader van de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. € 300.000 personeelskosten is doorbelast aan het project Gekanaliseerde Hollandse IJssel, dit was niet begroot. Daarnaast zijn de personeelskosten van ondersteunende diensten zoals ICT en Bedrijfsvoering € 270.000 hoger dan begroot. Dit is het gevolg van inhuur voor enkele langdurig zieken en moeilijk vervulbare vacatures. Deze vacatures zijn onder andere ontstaan door de groei van de organisatie en de overspannen arbeidsmarkt voor ICT personeel en expertise op het gebied van inkoop en aanbestedingen.	956	N
Overige kosten Door meer gebruik te maken van de aanwezige expertise binnen de organisatie is een bedrag van € 1.132.000 minder uitgegeven dan begroot voor inzet van externen voor diensten en deskundige adviezen. Voor ongeveer € 300.000 betreft het een verschuiving naar personeelskosten, omdat de betreffende diensten en deskundige adviezen door inhuur personeel zijn uitgevoerd (deze kosten vallen onder "personeelskosten"). De kosten van ondersteunende interne diensten zoals ICT en Vergunning en Handhaving zijn ongeveer € 1.100.000 lager. Dit is veroorzaakt door vertraging bij enkele ICT projecten en landelijke vertraging bij werkzaamheden voor de Omgevingswet. De baggerkosten zijn € 704.000 lager voor het project Gekanaliseerde Hollandse IJssel, omdat baggerprojecten door de PFAS-problematiek stil liggen. De solidariteitsheffing voor het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) is € 977.000 hoger dan begroot door een niet begrote indexering en een lagere bijdrage voor het projectgebonden aandeel. Tenslotte zijn de overige kosten voor het beheer van muskusratten, dat samen met vijf andere waterschappen wordt uitgevoerd (GR-MRB), € 75.000 hoger dan begroot. Belangrijkste oorzaken zijn hogere leasekosten van de bedrijfswagens (voornamelijk meer kilometers en hogere brandstofkosten).	1.884	V
Overige opbrengsten Er is € 217.000 subsidie van de provincie ontvangen voor de samenwerking in het Veenweidegebied, deze was niet begroot. De hoger dan begrote bijdrage bij Muskusrattenbeheer van € 162.000 compenseert de hogere kosten van het beheer. Deze worden toegelicht bij de overige kosten en personeelskosten. De overige opbrengsten zijn ongeveer € 181.000 hoger als gevolg van niet begrote ontvangsten uit detachering van medewerkers en dividend van de Nederlandse Waterschapsbank.	560	V
Rente en afschrijvingen Rentekosten zijn € 72.000 hoger dan begroot en de afschrijvingskosten € 13.000 hoger dan begroot. Oorzaak zijn geringe afwijkingen in realisatie van geplande projecten.	85	N
Totale netto lasten	1.403	V

Totale opbrengsten		
<u>Belastingopbrengsten Watersysteem</u> Het grootste voordeel t.o.v. de laatste prognose ligt bij de categorie Gebouwd en bedraagt € 518.000. Hiervan heeft € 292.000 betrekking op afwikkeling van “oude jaren”. Het overige voordeel van € 227.000 heeft wel betrekking op het belastingjaar 2019 en is toe te schrijven aan een hoger belastingdraagvlak, vooral door een uitbreiding van het areaal (meer woningen). De afwijkingen op de overige categorieën binnen de watersysteemheffing tellen op tot een voordeel van € 62.000 en bedragen ongeveer 0,2% van de begrote opbrengst na begrotingswijziging. Bij de categorie Ingezetenen is een € 200.000 hogere bruto belastingopbrengst gerealiseerd. Oorzaak hiervan is een grotere stijging van het aantal huishoudens dan begroot. De kosten voor kwijschelding en oninbaarheid zijn ongeveer € 200.000 hoger dan begroot. Op basis van de relatief kleine verschillen die bij deze jaarrekening zijn geconstateerd zijn geen substantiële afwijkingen te verwachten voor het belastingjaar 2020.	580	V
Totale opbrengsten	580	V
Resultaat voor mutaties reserves	1.983	V

4.2.2. Toelichting kostendrager Zuiveringsheffing

Totale netto lasten		
<u>Personeelskosten</u> De personeelskosten van ondersteunende diensten zoals ICT en Bedrijfsvoering zijn € 293.000 hoger dan begroot. Dit is het gevolg van inhuur voor enkele langdurig zieken en moeilijk vervulbare vacatures die onder andere zijn ontstaan door de groei van de organisatie en de overspannen arbeidsmarkt voor ICT personeel en expertise op het gebied van inkoop en aanbestedingen.	293	N
<u>Overige kosten</u> Ongeveer € 2.961.000 lagere kosten is het gevolg van het later in gebruik nemen van de nieuwe zuivering RWZI Utrecht. In de begroting is uitgegaan van een volledig jaar draaien van de nieuwe zuivering. €2.000.000 lagere kosten betreft een andere verwerking van de ontvangst van dit bedrag ('onderhoudsvoorziening' RWZI Utrecht) van de aannemer die de RWZI Utrecht heeft gebouwd. In tegenstelling tot hetgeen bij de tweede begrotingswijziging is vermeld, is na overleg met de accountant dit bedrag niet via de exploitatierekening in een bestemmingsreserve opgenomen, maar via de balans verwerkt. De kosten van ondersteunende interne diensten zoals ICT en Vergunning en Handhaving zijn ongeveer € 711.000 lager dan begroot. Dit is een gevolg van vertraging bij enkele ICT projecten en landelijke vertraging bij werkzaamheden voor de Omgevingswet.	5.672	V
<u>Overige opbrengsten</u> De overige opbrengsten zijn € 2.000.000 lager door de hierboven genoemde gewijzigde verwerking van de 'onderhoudsvoorziening' RWZI Utrecht in de jaarrekening. Verder is sprake van € 404.000 hogere overige opbrengsten vanwege € 288.000 meer opbrengst grensoverschrijdend afvalwater (afrekening eerdere jaren en start zuiveren afvalwater Maarssen) en een ontvangen vergoeding van € 116.000 voor met name inzet van personeel bij een Nereda pilot op RWZI Utrecht die niet was begroot. Tenslotte is ongeveer € 367.000 overige opbrengsten het gevolg van niet begrote ontvangsten uit detachering van medewerkers en dividend van de Nederlandse Waterschapsbank.	1.229	N
<u>Rente en afschrijvingen</u> De lagere rentekosten zijn grotendeels gerealiseerd bij de RWZI Utrecht, deze waren € 165.000 lager door een lager gemiddeld saldo onderhanden werk dan begroot. Afschrijvingskosten zijn € 44.000 lager dan begroot. Oorzaak zijn geringe afwijkingen in de realisatie van geplande projecten.	209	V
Totale netto lasten	4.359	V

Totale opbrengsten		
Belastingopbrengsten Zuiveringsheffing De zuiveringsheffing kent twee onderdelen: de heffing op bedrijfsruimten en de heffing op woonruimten. Voor de heffing op woonruimten is de totale gerealiseerde belastingopbrengst € 47.000 hoger dan volgens de gewijzigde begroting werd ingeschat. Het nadeel van € 994.000 op de totale zuiveringsheffing wordt dan ook (meer dan volledig) veroorzaakt door een nadeel van € 1.041.000 op de belastingopbrengst van bedrijfsruimten. Waar op basis van de 1 ^e en 2 ^e kwartaalrapportage van BghU nog een voordeel op de verwachte belastingopbrengsten voor bedrijfsruimten van € 350.000 werd ingeschat, geven de jaarcijfers juist een nadeel van € 691.000. Deze negatieve bijstelling is doorgevoerd omdat in het laatste kwartaal van 2019 is vastgesteld dat over de belastingjaren 2017 en 2018 verminderingen moesten worden doorgevoerd op de post 'nog op te leggen belastingen'. Deze verminderingen werken door in het belastingjaar 2019. Daarnaast zijn bij de jaarrekening bedragen gereserveerd voor risico's die voortvloeien uit een lopend bezwaar.	994	N
Totale opbrengsten	994	N
Resultaat voor mutaties reserves	3.365	V

5. Rekening naar kosten- en opbrengstsoort

5.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoort

	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Verschil begroting/ rekening	Verschil in %
Lasten					
Rente en afschrijvingen	32.061	34.237	34.115	122	
Personeelslasten	38.531	47.342	48.625	-1.283	
Goederen en diensten van derden	41.097	49.048	42.476	6.572	
Bijdragen aan derden	12.729	12.948	14.000	-1.052	
Toevoegingen voorzieningen	3.872	3.656	3.656	0	
Totaal lasten	128.290	147.231	142.872	4.359	3
Baten					
Financiële baten	1.448	1.440	1.548	108	
Personeelsbaten	631	400	834	434	
Goederen en diensten aan derden	5.295	2.798	3.425	627	
Bijdragen van derden	8.223	7.965	8.639	674	
Waterschapsbelastingen	122.606	125.868	125.454	-414	
Interne verrekeningen	8.204	13.698	13.258	-440	
Totaal baten	146.407	152.169	153.158	989	1
Resultaat voor mutaties reserves	18.117	4.938	10.286	5.348	
Mutaties bestemmingsreserves	-6.864	-1.107	-4.939	-3.832	
Nog te bestemmen resultaat	11.253	3.831	5.347	1.516	

5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort

Rente	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Verschil begroting/ rekening	Verschil in %
Rente geldleningen	6.568	7.160	7.125	35	
Rente GHJ (interne rente)	1.448	1.440	1.456	-16	
Rente kortlopend < 1 jaar	-40	0	-28	28	
Totaal	7.976	8.600	8.553	47	1

Bedragen zijn in duizenden euro's

In de paragraaf financiering van het bestuursverslag is een nadere analyse opgenomen.

Afschrijvingen	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Verschil begroting/ rekening	Verschil In %
Materiële vaste activa	23.870	25.422	25.347	75	
Financiële vaste activa	215	215	215	0	
Totaal	24.085	25.637	25.562	75	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Personeelslasten	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Verschil begroting/ rekening	Verschil In %
Salarissen	26.453	30.746	29.354	1.392	
Uitkeringen	70	0	77	-77	
Sociale lasten	6.843	7.702	8.066	-364	
Personeel van derden	4.027	6.682	9.138	-2.456	
Overige personeelslasten	1.138	2.212	1.990	222	
Totaal	38.531	47.342	48.625	-1.283	-3

Bedragen zijn in duizenden euro's

Topinkomens

De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) maximeert de bezoldiging van een topfunctionaris op een beloning van € 194.000 inclusief kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever. Voor meer informatie over de WNT verwijzen wij u naar paragraaf 5.9 van het bestuursverslag.

Naam	Jaar	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Dienstbetrekking
J. Goedhart	2019	secretaris directeur	01-01-2019 t/m 31-12-2019	1,0 fte	ja
J. Goedhart	2018	secretaris directeur	01-01-2018 t/m 31-12-2018	1,0 fte	ja

Naam	2019	2018
J. Goedhart		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	132.667	124.408
Beloningen betaalbaar op termijn	20.053	18.156
Subtotaal	152.720	142.564
Individueel toepasselijke bezoldigingstermijn	194.000	189.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	152.720	142.564

Goederen en diensten van derden	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Verschil begroting/ rekening	Verschil in %
Duurzame gebruiksgoederen	713	492	467	25	
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	3.331	3.668	3.004	664	
Energie	4.209	4.751	4.830	-79	
Huren, pacht en andere rechten	492	375	249	126	
Leasebetalingen operational lease	1.894	1889	1.944	-55	
Verzekeringen	289	300	301	-1	
Belastingen	16	51	64	-13	
Onderhoud door derden	5.937	9.003	8.150	853	
Overige diensten door derden	24.216	28.519	23.467	5.052	
Totaal	41.097	49.048	42.476	6.572	13

Bedragen zijn in duizenden euro's

Onderhoud door derden

In 2019 is de post mechanisch/elektrisch onderhoud € 660.000 lager dan in de begroting is opgenomen.

Overige diensten door derden

Hieronder volgen de grootste onderschrijdingen bij de post overige diensten door derden:

Overige diensten derden	€ 1.552.000
Externe deskundigen adviezen	€ 1.083.000
Afzet slib	€ 816.000
Post onvoorzien	€ 475.000

Bijdragen aan derden	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Bijdragen aan overheden	11.982	11.599	12.544	-945	
Bijdragen aan overigen	747	1.349	1.456	-107	
Totaal	12.729	12.948	14.000	-1.052	-8

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toevoegingen voorzieningen	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Toevoegingen aan voorzieningen	3.872	3.656	3.656	0	
Totaal	3.872	3.656	3.656	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Baten

Financiële baten	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Dividenduitkering	0	0	92	92	
Interne rentebaten GHJ	1.448	1.440	1.456	16	
Totaal	1.448	1.440	1.548	108	8

Bedragen zijn in duizenden euro's

Personeelsbaten	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Baten ivm salarissen en sociale lasten	631	400	834	434	
Totaal	631	400	834	434	109

Bedragen zijn in duizenden euro's

Baten in verband met salarissen en sociale lasten

Opbrengsten voor uitkeringen ziektewet met een bedrag van € 229.000 zijn niet in de begroting 2019 opgenomen. In 2019 is het bedrag voor detachering personeel €205.000 hoger dan begroot in 2019.

Goederen en diensten aan derden	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Verkoop van grond	0	0	0	0	
Verkoop van overige goederen	3	0	0	0	
Opbrengst uit grond en water	100	60	124	64	
Opbrengst uit overige eigendommen	154	197	150	-47	
Diensten voor derden/ov opbrengsten	5.038	2.541	3.151	610	
Totaal baten	5.295	2.798	3.425	627	22

Bedragen zijn in duizenden euro's

Diensten voor derden/overige opbrengsten

Voor de post grensoverschrijdend afvalwater is een hogere opbrengst van € 288.000 in 2019 door nacalculatie van voorgaande jaren. Daarnaast is er een bedrag van € 115.000 met betrekking tot de demo Nereda ontvangen.

Bijdragen van derden	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Bijdragen van overheden	7.877	7.895	8.552	657	
Bijdragen van overigen	346	70	87	17	
Totaal	8.223	7.965	8.639	674	8

Waterschapsbelastingen (netto belastingopbrengst per categorie)	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Watersysteemheffing ingezetenen	22.532	24.009	24.048	39	
Watersysteemheffing gebouwd	30.608	31.040	31.558	518	
Watersysteemheffing ongebouwd	4.875	5.101	5.119	18	
Watersysteemheffing natuur	63	61	66	5	
Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing	64.528	65.657	64.663	-994	
Netto belastingopbrengsten	122.606	125.868	125.454	-414	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

In het bestuursverslag 2019 staat een uitgebreide toelichting op de belastingopbrengsten.

Interne verrekeningen	Rekening 2018	Begroting 2019 na BW	Rekening 2019	Vershil begroting/ rekening	Vershil In %
Vrijval voorzieningen	70	0	0	0	
Geactiveerde personeelslasten projecten	5.079	11.383	11.010	-373	
Geactiveerde bouwrente	2.862	2.034	1.941	-93	
Geactiveerde baggerprojecten	193	281	307	26	
Totaal	8.204	13.698	13.258	-440	3

Bedragen zijn in duizenden euro's

In 2019 zijn de opbrengsten interne verrekeningen van geactiveerde personeelslasten en bouwrente projecten € 440.000 lager dan in de begroting 2019.

6. Specificaties

In paragraaf 6.1 wordt een totaaloverzicht gegeven van alle investeringsprojecten die aan het begin van het begrotingsjaar nog onderhanden zijn en die in het lopende jaar zijn gestart.

Hieronder worden de opgenomen kolommen in de totaaloverzichten nader toegelicht.

Categorie activa	Naam categorie activa
OHW t/m 2018	OHW = onderhanden werken, betreft projecten die op 31 december 2018 nog onderhanden zijn.
(Des)investeringen 2019	Gerealiseerde kosten in 2019 van de projecten.
Doorbelasting aan derden 2019	Ontvangen doorbelasting aan derden in 2019.
Subsidie 2019	Ontvangen subsidie in 2019.
Totaal mutatie 2019	Som van (des)investeringen minus doorbelasting aan derden minus subsidie.
Overboeking OHW 2019	Projecten die in 2019 gereedgekomen zijn en daardoor niet meer onderhanden zijn.
OHW t/m 2019	Projecten die op 31 december 2019 nog onderhanden zijn.

6.1 Specificatie onderhanden werk en restant krediet per 31-12-2019

Categorie activa	OHW t/m 2018	(Des) investering 2019	Doorbelasting aan derden/subsidie 2019	Totaal mutatie 2019	Overboeking OHW 2019	OHW t/m 2019
Gronden	94.371	-393.150	0	-393.150	298.779	0
Vervoermiddelen	0	32.917	0	32.917	-32.917	0
Overige bedrijfsmiddelen	67.107	1.262.087	0	1.262.087	-1.256.208	72.986
Bedrijfsgebouwen/woonruimten	0	457.995	0	457.995	-64.469	393.526
Waterkeringen	11.413.125	17.162.677	8.866.450	8.296.227	-10.338.563	9.370.789
Watergangen, kunstwerken en gemalen	10.992.547	12.893.956	3.474.880	9.419.076	-13.341.199	7.070.424
Zuiveringstechnische werken	138.528.866	21.546.074	0	21.546.074	-155.086.675	4.988.265
Wegen	0	0	0	0	0	0
Totaal	161.096.015	52.962.556	12.341.330	40.621.226	-179.821.252	21.895.990

Voor een gedetailleerde toelichting op de kredieten van grote projecten wordt verwezen naar het bestuursverslag bijlage 2 investeringen – rapportage grote projecten. Op basis van de uitputting in 2019 van de kredieten is de inschatting dat de beschikbaar gestelde kredieten toereikend zijn voor de totale uitvoering van de projecten.

6.2 Staat van vaste schulden

lening	hoofdsom	omschrijving	%	datum rente	einddatum lening	31-12-2018	lening 2019	rente 2019	aflossing 2019	31-12-2019
75	9.529.384	NWB 10028647	2,588	1-aug	01-08-2044	9.529.384		246.620		9.529.384
79	4.537.802	NWB 10014419	5,750	27-feb	27-02-2022	726.048		41.748	181.512	544.536
82	771.426	Oude sluis	1,000	per mnd	31-12-2028	283.109		2.707	27.055	256.054
83	6.806.703	NWB 10015886	4,590	1-mei	01-05-2024	1.633.609		74.983	272.268	1.361.341
84	15.882.308	NWB 10020341	6,010	18-mei	18-05-2020	1.588.231		95.453	794.115	794.115
85	6.928.215	NWB 10020340	2,341	1-jun	01-06-2046	6.988.215		163.594		6.988.215
97	25.000.000	NWB 10023587	3,990	7-jan	07-01-2030	12.000.000		478.800	1.000.000	11.000.000
98	15.000.000	NWB 10024210	3,650	29-jun	29-06-2030	7.200.000		262.800	600.000	6.600.000
99	10.000.000	NWB 10024494	4,345	30-sep	30-09-2030	4.800.000		208.560	400.000	4.400.000
100	10.000.000	NWB 10024613	4,045	31-mrt	31-03-2031	5.200.000		210.340	400.000	4.800.000
102	14.400.000	NWB 10028690	3,085	1-okt	02-10-2034	14.400.000		444.240		14.400.000
103	15.000.000	NWB 10028648	3,941	1-aug	01-08-2044	15.000.000		591.150		15.000.000
104	35.000.000	NWB 10028691	4,199	1-sep	01-09-2045	35.000.000		1.469.650		35.000.000
106	15.000.000	NWB 10027481	3,090	1-jul	01-07-2041	15.000.000		463.500		15.000.000
107	12.000.000	NWB 10028605	1,924	18-dec	01-08-2039	12.000.000		230.880		12.000.000
108	6.000.000	NWB 10028683	1,548	1-aug	01-08-2040	6.000.000		92.880		6.000.000
109	17.600.000	NWB 10029231	1,435	1-jul	01-07-2047	17.600.000		252.560		17.600.000
110	20.000.000	NWB 10029300	0,885	2-mei	02-05-2030	20.000.000		177.000		20.000.000
111	10.000.000	NWB 2-29399	1,800	1-sep	01-09-2049	10.000.000		180.000		10.000.000
112	10.000.000	NWB 2-29400	1,800	1-sep	01-09-2049	10.000.000		180.000		10.000.000
113	10.000.000	NWB 2-29398	1,300	1-dec	01-12-2033	10.000.000		130.000		10.000.000
114	10.000.000	NWB 2-29397	1,300	1-dec	01-12-2033	10.000.000		130.000		10.000.000
115	10.000.000	NWB 2-29406	1,279	1-jun	01-06-2033	10.000.000		127.900		10.000.000
116	10.000.000	NWB 2-29407	1,279	1-jun	01-06-2033	10.000.000		127.900		10.000.000
117	10.000.000	NWB 2-29408	1,861	1-jun	01-06-2046	10.000.000		186.100		10.000.000
118	10.000.000	NWB 2-29409	1,861	1-jun	01-06-2046	10.000.000		186.100		10.000.000
119	20.000.000	NWB 2-29505	1,716	1-apr	03-04-2040	0	20.000.000			20.000.000
120	20.000.000	NWB 2-29506	1,533	1-apr	03-04-2035	0	20.000.000			20.000.000
Subtotaal leningen bij financiële instellingen						264.948.595	40.000.000	6.755.465	3.674.951	301.273.645
101	15.564,66	Obligatielening	2,500			15.565				15.565
Totaal vaste schulden						264.964.160	40.000.000	6.755.465	3.674.951	301.289.209

Bedragen zijn in euro's

7. Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden te Houten gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van de Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden op 31 december 2019 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de bepalingen van en krachtens de WNT.
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen van het Waterschap zelf en het Controleprotocol WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

- de exploitatierekening naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstsoorten over 2019; en
- de balans per 31 december 2019;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit, het door het Algemeen Bestuur op 18 december 2019 vastgestelde controleprotocol en het Controleprotocol WNT. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag; waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- bijlage 1 Kosten en opbrengsten per programma;
- bijlage 2 Realisatie en prognose investeringsprojecten;
- bijlage 3 Muskusrattenbeheer.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in artikel 109, lid 3 onder d Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur voor de jaarrekening

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het in Nederland geldende Waterschapsbesluit. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om het Waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het Waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het controleprotocol

dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur, het controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's:
 - o dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - o dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde afweging dat het waterschap in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het waterschap haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het waterschap de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 15 mei 2020

Crowe Foederer B.V.

w.g. mr. drs. H.W. Jansen RA RV

8. Besluit

Opmaak, ter inzage legging en vaststelling

Deze rekening is aldus opgemaakt door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden d.d. 28 april 2020.

, dijkgraaf
J.C.H. Haan

, secretaris-directeur
J. Goedhart

Deze rekening heeft, na voorafgaande kennisgeving, met alle bescheiden van 17 juni 2020 t/m 30 juni 2020 voor een ieder ter inzage gelegen.

Deze rekening is op 1 juli 2020 vastgesteld door het algemeen bestuur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

, voorzitter
J.C.H. Haan

, secretaris
J. Goedhart